

Handreiking communicatie conversie bacheloropleidingen hoger economisch onderwijs

Communicatie over de planningsneutrale
conversie van bacheloropleidingen hoger
economisch onderwijs
per 1-9-2018

juni 2017



Vereniging Hogescholen

Colofon

Interne uitgave van de Vereniging Hogescholen - sector hoger economisch onderwijs (heo)

Voor medewerkers van de hogescholen die betrokken zijn bij de conversie van bacheloropleidingen in de sector heo.

De tekst van deze handreiking werd afgesloten op 16 juni 2017.

Redactie en contactpersoon Vereniging Hogescholen: Melissa Keizer, keizer@vh.nl

Inhoud

1	Inleiding	3
11	Kernboodschap	3
12	Planning van de implementatie	4
2	Communicatie en marketing algemeen	5
21	Aanleiding herordening heo	5
22	Consequenties herordening	5
23	Informatievoorziening over de conversie	6
24	Stamopleiding en differentiaties	6
3	Interne communicatie	7
31	Doelgroep medewerkers	7
32	Doelgroep bestaande studenten	7
4	Externe communicatie	9
41	Doelgroep werkgevers (het afnemend beroepenveld)	9
42	Doelgroep (aspirant)-studenten/studiekeizers	9
43	Keuzegidsen en websites	10
44	Intermediairs	10
5	Beleidsmatige context	12
6	Formele betrokken instanties bij de conversie: procedureel	15
61	OCW	15
62	DUO	16
63	Studielink	16
64	HODEX en Nuffic	17
65	NSE en databases Studiekeuze123	17
66	Naamswijzigingen van opleidingen	18
67	Accreditaties NVAO: benut de procesbeschrijving overgang oud/nieuw	18
7	Formele vereisten, toelating en erkenning	19
71	Accreditatietermijnen en geldigheid van tentamens/examens	19
72	Eisen aan vooropleiding	19
	Bijlagen	21

1 Inleiding

In september 2018 starten de nieuwe opleidingen hoger economisch onderwijs in het hbo na een landelijke conversie van het gehele bacheloraanbod. De actieve voorlichting over de nieuwe opleidingen start vanaf september 2017, dus na aanvang van de laatste lichting in de huidige opleidingen. Dan moeten diverse doelgroepen worden ingelicht en databanken, websites, brochures en dergelijke zijn aangepast aan het nieuwe aanbod.

Deze handreiking biedt hogescholen hulp bij de aanpak van de interne en externe communicatie over de conversie. Ze beschrijft kort het proces van de herordening en geeft weer welke landelijke instanties een rol spelen, zoals (NVAO, DUO, OCW, Studielink). De effecten van de herordening verschillen sterk per hogeschool; mede daarom is er geen centrale, landelijke campagne voorzien.

1.1 Kernboodschap

De kernboodschap over de conversie is dat die het landelijke aanbod van bacheloropleidingen in het economisch domein 'herkenbaarder' maakt en 'wendbaarder' maakt. In lijn met het denken over een toekomstbestendig bestel van hoger onderwijs is het van groot belang een opleidingsaanbod te definiëren dat studenten in staat stelt zich te ontwikkelen tot wendbare professionals, dat wil zeggen professionals die zich in een snel ontwikkelende omgeving kunnen bewegen en in hun wendbaarheid maatschappelijke en economische weerbaarheid kunnen creëren. Tegelijkertijd dient het aanbod zowel voor het werkveld als voor de (aankomende) student herkenbaar te zijn. Het moet voor de student een wenkend beroepsperspectief geven en voor het werkveld herkenbare professionals opleveren. Alleen op die manier kan de steeds dwingender noodzaak tot intensieve samenwerking tussen opleiding en werkveld tot bloei komen.

Uitgangspunt voor de conversie is 'gelijke monniken, gelijke kappen' en planningsneutraal: oftewel de heo-conversie is voor alle opleidingen in de sector economie gelijk en is planningsneutraal. De conversie wordt ook wel herordening genoemd. Deze begrippen kunnen door elkaar worden gebruikt. Planningsneutraal betekent ook vestigingsplaatsneutraal. Dit wil zeggen dat er geen nieuwe vestigingsplaatsen bijkomen en dat hogescholen niet met locaties van bestaande opleidingen gaan schuiven.

De herordening betreft een rationalisatie van het bestaande aanbod. Het bestaande aanbod is gezien op overeenkomsten en verwantschap in inhoud en beroepsperspectief. Daartoe zijn onder andere de verschillende Beroeps- en Opleidingsprofielen (BOP's) en de Bodies of Knowledge and Skills (BOKS'en) bekeken op hun mate van overeenkomst.

De conversie betreft 244 bacheloropleidingen van 21 hogescholen op 50 ISAT-codes (in de praktijk vaak CROHO-nummers genoemd) die teruggebracht gaan worden tot 30 CROHO-nummers met 219 bacheloropleidingen. Het aantal unieke bacheloropleidingen in de sector economie wordt door de conversie met 40%

gereduceerd. Zo ontstaat op landelijk niveau een beter inzichtelijk aanbod dat beter tegemoet komt aan wensen uit politiek en maatschappij.

De scope van de herordening beperkt zich tot bacheloropleidingen (hierna opleidingen) en laat master- en associate degree-opleidingen buiten beschouwing.

Door de conversie kunnen zich de volgende situaties voordoen:

1. er verandert niets, de opleiding gaat verder als stamopleiding (14 stamopleidingen blijven ongewijzigd);
2. samenvoeging van twee of meerdere croho's tot één nieuwe croho (van 33 croho's naar 13 stamopleidingen);
3. alleen naamswijziging (3 stamopleidingen). Een en ander is weergegeven in de conversietabel in Bijlage A.

Samengevat: bij circa 2/3 van de 244 opleidingen, verandert iets dat echt gevolgen heeft voor de communicatie op opleidingsniveau.

Het is overigens niet de bedoeling de oude opleidingen naast de nieuwe te blijven presenteren: de conversietabel in bijlage A is met name voor intern gebruik.

Na 1 september 2018 kunnen de oude opleidingen niet meer worden gekozen. Alleen voor de doelgroep werkgevers kan de conversietabel wel belangrijk zijn: hoe herken ik de mensen die afstuderen? Dus niet op instroom- maar op uitstroom-niveau, naar de betekenis van oude en nieuwe diploma's.

1.2 Planning van de implementatie

22 april 2016	Besluitvorming algemene vergadering Vereniging Hogescholen: vaststelling conversietabel herordening heo, bijbehorende spelregels en moratoria.
16 september 2016	Brief van de Vereniging Hogescholen aan OCW met verzoek tot instemming conversie
begin oktober	NVAO stuurt brief naar alle betrokken CvB's met procedure en tijdsplan
9 december 2016	Conversiedossier verstuurd naar CDHO en NVAO door Vereniging Hogescholen
27 januari 2017	CDHO geeft advies op het conversieverzoek aan de minister van OCW
17 mei 2017	NVAO geeft advies op het conversieverzoek aan de minister van OCW en stuurt dit advies tevens aan de afzonderlijke hogescholen
Begin juli 2017	de minister van OCW slaat beschikkingen op basis van de conversieverzoeken van de hogescholen én de adviezen van NVAO en CDHO
Juni/juli 2017	alle wijzigingen doorvoeren bij DUO (tevens Studielink) en Studiekeuze123
september 2017	start communicatie nieuwe studenten studiejaar 2018/2019
1 september 2018	start nieuwe opleidingsindeling afloop tijdelijk moratorium op aanvragen nieuwe opleidingen binnen heo
1 september 2019	afloop tijdelijk moratorium op start van nieuwe differentiaties binnen heo
najaar 2021	Evaluatie herordeningsoperatie

2 Communicatie en marketing algemeen

Hier staan eerst de algemene, veel gestelde vragen. Daarna volgen hoofdstukken per doelgroep.

2.1 Aanleiding herordening hbo

De herordening vloeit voort uit het hoofdlijnenakkoord dat de Vereniging Hogescholen in 2011 heeft afgesloten met de toenmalige staatssecretaris van OCW, de heer Zijlstra. In dat akkoord is afgesproken dat hogescholen voor iedere sector van het hbo met regelmaat sectorale verkenningen, met nauwe betrokkenheid van het werkveld, zullen uitvoeren. De sectorale verkenning voor de sector economie is eind 2014 uitgevoerd onder leiding van de professor Esther-Mirjam Sent, met als titel 'Wendbaar in een duurzame samenleving'. Eén van de aanbevelingen daarin betreft de herordening van de opleidingen binnen de sector hoger economisch onderwijs.

De conversie is planningsneutraal en is geïnspireerd op het model zoals destijds door de CDHO is aangereikt voor de planningsneutrale conversie binnen de sector hbo bètatechniek. Verschil met die conversie is dat de hogescholen geen ruimte hebben om eigen keuzes te maken. Het geformuleerde voorstel omvat een conversietabel (zie bijlage C), waarin voor alle bestaande bacheloropleidingen binnen de sector economie staat aangegeven hoe zij na de herordening terugkomen en deze consequenties zijn voor alle bekostigde hogescholen die een bepaalde opleiding aanbieden gelijk.

2.2 Consequenties herordening

De herordening van opleidingen heeft niet alleen consequenties voor de inschrijving in het CROHO, maar heeft ook verdergaande consequenties. Zo is dit van invloed op de indeling van visitatiegroepen/clusters en kan dit van invloed zijn op de graadtoevoegingen en titulatuur van opleidingen en nadere vooropleidings-eisen. In de volgende hoofdstukken wordt hier nader op ingegaan.

Een belangrijk uitgangspunt van de herordening is dat wat een hogeschool nu aanbiedt in de nieuwe situatie behouden moet blijven. Dit houdt in dat er geen opleidingen of afstudeerrichtingen zullen worden afgebouwd. Hierdoor was er voldoende draagvlak voor een moratorium tot 1 september 2018 op het aanvragen van nieuwe opleidingen in de sector economie en voor een moratorium tot 1 september 2019 op het aanbieden van nieuwe differentiaties/afstudeerrichtingen binnen een bestaande opleiding.

De Vereniging Hogescholen heeft besloten - gelet op de omvang en de doelstelling van deze herordeningsoperatie - om net als bij de techniekconversie destijds, de herordening drie jaar na inwerkingtreding (najaar 2021) te evalueren, om op basis daarvan te bezien of er een beroep moet worden gedaan op de wettelijke 'ontvlechtingmogelijkheid' – zoals opgenomen in de beleidsregel doelmatigheid.

2.3 Informatievoorziening over de conversie

De Vereniging Hogescholen heeft op haar site up-to-date informatie staan over de conversie. Hier staan o.a. ook de conversietabel op en een link naar de beschikkingen van de minister van OCW, zodra deze zijn geslagen.

De perswoordvoering op landelijk niveau door de vereniging over deze conversie speelt zich af in het politiek/publicitaire domein en daarin staat vooral de beleidsmatige context voorop: zoals de relatie met Hoofdlijnenakkoord en de prestatieafspraken.

In de studiekeuzevoorlichting voor het publiek van scholieren, ouders en decanen staat steeds de inhoud van de opleidingen en de arbeidsmarkt centraal, niet de conversie als zodanig. De Vereniging Hogescholen zorgde er wel voor dat DUO, Studielink, Studiekeuze123 en diens afnemers zich tijdig hebben kunnen voorbereiden op de conversie.

2.4 Stamopleiding en differentiaties

Het was en blijft voorschrift dat opleidingen alleen kunnen worden aangeboden onder dezelfde naam als waarmee ze formeel in het CROHO staan geregistreerd. En CROHO registreert geen afstudeerrichtingen. Een van de maatschappelijke verwijten aan het hbo was het voeren van “fantasy-names” voor opleidingen met minieme onderlinge verschillen die het opleidingsveld zeer onoverzichtelijk maakten. Een “differentiatie” wordt gewoon een afstudeerrichting binnen een opleiding (de wet kent de term differentiatie niet). Alleen tijdens deze conversieperiode wordt de term differentiatie gebruikt als aanduiding van afstudeerrichtingen die nu wel nog een zelfstandige opleiding zijn. In het CROHO kunnen en mogen immers wel Bachelors, AD’s en Masters vermeld staan maar geen afstudeerrichtingen. Die geeft elke instelling wel *zelf* door aan Studielink, dat weer als bron dient voor Studiekeuze123 en voor derden (private uitgevers van studiekeuzegidsen bijvoorbeeld.)

Differentiaties mogen in de voorlichting ook alleen worden genoemd tezamen met de betreffende CROHO-opleiding, niet zelfstandig. Er mag namelijk geen misverstand kunnen ontstaan wat een CROHO-opleiding is: alleen daarvoor kunnen studenten zich inschrijven, daarvoor krijgen zij de studiefinanciering en hogescholen de bekostiging; die naam komt primair op het diploma.

Er is met elkaar afgesproken om de differentiaties **altijd** te noemen in combinatie met de bijbehorende stamopleiding. Het is dus niet de bedoeling alleen op de naam van een afstudeerrichting te gaan werven, ook niet wanneer een oude opleiding straks als zodanig terugkeert binnen een nieuwe bredere opleiding. Want dan zou de oude onoverzichtelijkheid gewoon aanhouden. Maar zo’n differentiatie is ook geen geheim en het bestaan ervan kan ook belangrijk zijn voor bijvoorbeeld werkgevers die willen weten waar “hun” studenten straks vandaan komen. Het wordt dus lokaal maatwerk om ze goed bekend te maken, steeds binnen de context van de eigen bredere opleiding.

3 Interne communicatie

Denk bij interne communicatie zowel aan het (wel of niet) onderwijsgevende personeel als aan de huidige studenten.

3.1 Doelgroep medewerkers

De conversie heeft gevolgen voor aanpassingen in diverse systemen, rapportages en overige communicatie binnen hogescholen. Het is van belang dat alle medewerkers binnen de sector economie binnen een hogeschool zich bewust zijn van de conversie en welke gevolgen dit heeft. Besteed hier aandacht aan via de interne media: in teambesprekingen, met nieuwsitems op intranet, met service als een rubriek veelgestelde vragen.

Het feit dat opleidingen wijzigen is bepaald niet nieuw, maar de schaalgrootte en de aanleiding voor deze conversie rechtvaardigen wel extra interne aandacht. Nu staat immers juist ook het landelijke aspect voorop: de naamswijzigingen, de bundeling van opleidingen, het gelijke moment van converteren zijn er niet voor niets. Het herkenbaarder en wendbaarder maken en daarmee het creëren van een grotere transparantie van het landelijke aanbod van het economisch domein is een nadrukkelijke doelstelling van deze conversie.

Vanwege de conversie heeft de Vereniging Hogescholen samen met de sectorale adviescommissie (sac) van heo een nieuw heo-profiel ontwikkeld, die de huidige bba-standaard vervangt. Dit nieuwe profiel zal gebruikt worden door de loo's bij de ontwikkeling van de nieuwe landelijke opleidingsprofielen naar aanleiding van de herordening én door het sac bij de toetsing/beoordeling van zo'n landelijk opleidingsprofiel (met het oog op advisering aan het Bestuur van de VH over de vaststelling).

3.2 Doelgroep bestaande studenten

Voor de huidige studenten kan de conversie gevolgen hebben voor de naamgeving op het diploma, de graad en titulatuur. Dit is afhankelijk van het feit of er iets wijzigt voor de opleiding, zie het overzicht in paragraaf 1.1. Voor 14 opleidingen verandert er bijvoorbeeld niets.

Bij opleidingen die worden samengevoegd en/of van naam wijzigen, zijn de gevolgen voor de bestaande student afhankelijk van de keuze van de hogeschool voor geleidelijk uitfaseren/zachte knip van de 'oude' opleiding of 'big bang'/harde knip overgaan. Bij geleidelijk uitfaseren, zal de bestaande student geen gevolgen ondervinden. Kiest de hogeschool voor een omzetting per september 2018 in één keer (de zg. big bang), dan kan de bestaande student een andere naam op zijn diploma krijgen en eventueel een andere graad en titel krijgen dan de student verwachtte bij aanvang van de studie. Het supplement en het diploma vormen één geheel en op beide dient de naam van de betreffende opleiding zoals die op de diplomadatum in het CROHO is vastgelegd vermeld te worden. Zodra de naam in het CROHO wijzigt, zal dus zowel op het diploma als op het supplement de nieuwe naam vermeld moeten worden. Omdat de conversie planningsneutraal is, zijn en blijven de oude en nieuwe stijl diploma's gelijkwaardig.

Indien de hogeschool kiest voor 'big bang' overgaan, heeft de bestaande student géén recht onder oude titel of naamgeving af te studeren. Dit vergt wel goede uitleg; ook over het proces hoe tot de gemaakte keuze voor zachte of harde knip is gekomen. Ter informatie: los van de conversie loopt voor een elftal opleidingen binnen de sector economie het verzoek om aanpassingen van de graadtoevoeging. Daar waar dit wordt gehonoreerd – en hierover komt vóór september 2018 duidelijkheid -, kan dit mogelijk gevolgen hebben voor de graadtoevoeging op de diploma's van de huidige studenten, indien de instelling ervoor kiest 'big bang' over te gaan.

Huidige studenten dragen vaak ook bij aan de studiekeuzevoorlichting voor de nieuwe lichting, door te spreken op scholen, of bij open dagen, door gasten te ontvangen bij hun eigen onderzoek of onderwijs, door te reageren op vragen via social media et cetera. Vanwege de conversie is het goed deze groep studenten met een eigen voorbespreking extra te informeren over de invulling en de achtergronden van de eventueel nieuwe opleiding.

4 Externe communicatie

Denk bij externe communicatie zowel aan de werkgevers, de (aspirant)-studenten/studiekeizers als aan keuzegidsen, websites en intermediairs.

4.1 Doelgroep werkgevers (het afnemend beroepenveld)

De kernboodschap over de conversie is dat die het landelijke aanbod van bacheloropleidingen in het economisch domein ‘herkenbaarder’ maakt en ‘wendbaarder’ maakt. In lijn met het denken over een toekomstbestendig bestel van hoger onderwijs is het van groot belang een opleidingsaanbod te definiëren dat studenten in staat stelt zich te ontwikkelen tot wendbare professionals, dat wil zeggen professionals die zich in een snel ontwikkelende omgeving kunnen bewegen en in hun wendbaarheid maatschappelijke en economische weerbaarheid kunnen creëren. Tegelijkertijd dient het aanbod zowel voor het werkveld als voor de (aankomende) student herkenbaar te zijn. Het moet voor de student een wenkend beroepsperspectief geven en voor het werkveld herkenbare professionals opleveren. Alleen op die manier kan de steeds dwingender noodzaak tot intensieve samenwerking tussen opleiding en werkveld tot bloei komen.

Kenmerkend van de sector hoger economisch onderwijs is dat het een zeer divers aanbod aan opleidingen heeft: de meest in het oog springende zijn finance, commerce, management, hospitality, journalistiek, communicatie en recht. De conversie heeft betrekkingen op alle opleidingen in deze gebieden en de wijzigingen zijn bij sommige opleidingsgebieden groter dan bij andere. Het is van belang dat het afnemend beroepenveld op de hoogte is van de conversie en wat dit voor hen kan betekenen. Het is raadzaam de conversietabel bij hen onder de aandacht te brengen.

Elke hogeschool heeft zijn eigen “vaste” omgeving van bedrijven en instellingen die samen het afnemend beroepenveld vertegenwoordigen en waarmee wordt samengewerkt voor stages, afstudeeropdrachten, onderzoekswerk, praktijklessen, gastlessen, onderwijsopdrachten, groepsprojecten, vakoverleg, materialen-gebruik et cetera. Omdat de sector economie zo divers is, kan dit per opleiding verschillen. Enkele daarvan zullen ook vertegenwoordigd zijn in de eigen werkveldcommissie(s) of beroepenveldcommissie(s) waarmee regulier overleg plaatsvindt over het onderhoud van het curriculum. Die vaste relaties vormen het hart van de externe communicatie.

4.2 Doelgroep (aspirant)-studenten/studiekeizers

De conversie als zodanig is geen kernboodschap voor aanstaande studenten, omdat zij niet voor de keuze staan tussen het oude en het nieuwe aanbod. Maar het kan voor de studiekeizer toch handig zijn om te weten dat zijn opleiding van naam is gewijzigd of is samengevoegd met andere opleidingen; in verband met vergelijkbaarheid met voorgaande jaren en contact met huidige studenten. In het eerste jaar kan dit mogelijk wat organisatorische en curriculumproblemen met zich meebrengen. Zeker als de oude opleiding daarnaast nog bestaat en langzaam uitfaseert. Hierin onderscheidt deze externe communicatie zich van die voor de werkgevers, waar nu juist wel vragen spelen over herkenning van de vanouds vertrouwde opleidingen.

Er is dus extra aandacht nodig voor studiekeizers vanaf september 2017 die zich oriënteren op een studie in de sector economie het studiejaar 2018/2019: bijvoorbeeld doordat ze daar uit zichzelf extra vroeg bij zijn, of doordat ze zijn gezakt voor hun eindexamen, of doordat ze ergens oud voorlichtingsmateriaal hebben bekeken. Afhankelijk van de eigen situatie per hogeschool kan het daarom nuttig zijn een standaard-uitleg gereed te hebben, die laat zien hoe wat de conversie voor de betreffende opleiding betekent (ook is het bijvoorbeeld 'slechts' een naamwijziging).

Het opstellen van voorlichtingsmaterialen en het organiseren van bijeenkomsten om in contact te komen met mogelijke nieuwe studenten is dermate specifiek per hogeschool, per opleiding en mogelijk zelfs per locatie, dat daarvoor geen zinvolle landelijke modellen kunnen worden aangereikt in deze handreiking.

4.3 Keuzegidsen en websites

Op de website www.startstuderen.nl heeft OCW voor de doelgroep studiekeizers veel materialen en bronnen bijeen gebracht. Daar worden ook enkele partnersites opgevoerd. Uiteraard staat www.studiekeuze123.nl daarbij. Daarnaast www.keuzegids.org van CHOI (die ook de gedrukte Keuzegids uitgeven en de pagina www.kiesjestudie.nl verzorgen). Ook de pagina www.hbostart.nl staat er genoemd (verzorgd door Marketing6, gefinancierd vanuit advertenties) en bijvoorbeeld www.Qompas.nl (een bedrijf dat zich richt op studiekeuze, carrièrekeuze en loopbaanbegeleiding en samenwerkt met onderwijsinstellingen). Elk van deze bedrijven en instellingen heeft uiteraard een eigen verantwoordelijkheid correcte informatie te verstrekken. In zoverre zij zich baseren op de collectieve databanken van het hoger onderwijs is dat ook geborgd, zie paragraaf 6.4 voor de organisatie daarvan.

4.4 Intermediairs

De decanen en studiekeuzebegeleiders of docenten LBO (loopbaanoriëntatie) in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs werden op landelijk niveau niet afzonderlijk benaderd over deze conversie. Wel is de Nederlandse Vereniging van Schooldecanen en Leerlingbegeleiders (www.NVS-NVL) actief geïnformeerd (PM check), maar ook die bereikt niet alle intermediairs in Nederland.

Naast deze intermediairs binnen het onderwijs zijn er nog vele particuliere studiekeuze-adviseurs, psychologen, uitgevers van keuzegidsen/almanakken en andere bureaus actief. Zij baseren zich in hun publicaties en advieswerk op de vrij toegankelijke databanken en keuzegidsen. Nu geborgd is dat die landelijke bronnen van informatie tijdig bijgewerkt zullen zijn is voor deze doelgroep op zich geen speciale extra actie nodig. Binnen de eigen regio van een hogeschool kunnen echter vormen van samenwerking bestaan die wel enige extra aandacht rechtvaardigen: bijvoorbeeld bij keuzefestivals, oriëntatiedagen, presentaties over ontwikkelingen bij de hogeschool, "bijspijkerdagen" en dergelijke.

5 Beleidsmatige context

Hieronder staat beknopt de voorgeschiedenis van de conversie weer, als bijdrage aan “het verhaal” waarom deze plaatsvindt.

A Verkenning sector hoger economisch onderwijs door commissie Sent

In 2014 heeft het bestuur van de Vereniging Hogescholen een commissie van onafhankelijke deskundigen gevraagd een verkenning te maken voor het hoger economisch onderwijs: “Een brede verkenning van de kansen en bedreigingen voor het hoger economisch onderwijs, waarbij aandacht is voor de verschillende onderdelen die samen de sector vormen. Deze analyse vindt plaats in de context van belangrijke, (inter)nationale, ontwikkelingen in het werkveld, met oog op de hierboven gestelde vragen. Het resultaat is een advies aan het bestuur over welke vraagstukken voor het heo belangrijk en urgent zijn” (Uit Taakopdracht Verkenningcommissie heo, januari 2014).

De verkenningcommissie heeft bij haar werk gebruik gemaakt van een aantal inhoudelijke bronnen, waaronder “De sector Economie in beeld” (september 2013); de uitgebreide sectoranalyse die ITS heeft gemaakt in opdracht van de CDHO.

B Advies commissie Sent

Het rapport van de commissie Sent is in november 2014 aangeboden aan het bestuur van de Vereniging Hogescholen in bijzijn van de sectorraad heo. In het rapport geeft de commissie aan dat zij van mening is dat dé uitdaging voor organisaties in het werkveld van het heo is om in een omgeving die constant in beweging is, op de korte termijn flexibel te reageren op veranderingen zonder daarbij lange termijndoelen uit het oog te verliezen. Kortom: om wendbaar te blijven en bij te dragen aan een duurzame economie. Daaruit volgt een duidelijke opgave voor het hoger economisch onderwijs, namelijk: - het opleiden van flexibele professionals die de kennis en vaardigheden hebben om bij te dragen aan de wendbaarheid en duurzaamheid van organisaties of in staat zijn zelf een wendbare en duurzame onderneming te starten, zowel in het kader van regulier onderwijs als een leven lang leren; - als kennisinstelling bijdragen aan kenniscirculatie met organisaties en ze zo te helpen nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden en te werken aan een duurzame economie.

C Opdracht tot herordening door bestuur Vereniging Hogescholen

Op 19 december 2014 besluit het bestuur van de Vereniging Hogescholen op basis van de uitkomsten en aanbevelingen van het verkenningrapport van de commissie Sent om opdracht te geven tot een herordening van het opleidingsaanbod in de sector heo. De wens om tot een herordening te komen bestond al langer onder de bestuurders in de sector. Daarnaast had de CDHO eind 2013 al een dergelijke aanbeveling aan de minister gedaan. De heer Willems (voormalig collegelid Zuyd Hogeschool) is vervolgens door het bestuur bereid gevonden om een advies voor herordening te ontwikkelen. Hij werd daarbij ondersteund door de heer Spee (opleidingsmanager Communicatie Hogeschool Utrecht) die optrad als secretaris.

D Advies herordening door Willems en Spee

Met ingang van april 2015 startten de heren Willems en Spee aan hun opdracht. Zij hebben voor het tot stand komen van hun advies met uitgebreid gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingen uit de sector, vertegenwoordigd in de

sectorraad. De sectorraad is een netwerk van directeuren van economische opleidingen en de voorzitters van landelijke opleidingsoverleggen. Daarnaast hebben zij gesproken met een bestuurlijke klankbordgroep waarin een aantal bestuurders van betrokken hogescholen plaats hadden en de voorzitter van het sectoraal adviescollege, het formele adviesorgaan van de sector van het bestuur van de Vereniging Hogescholen.

In oktober 2015 is het advies aangeboden aan het bestuur van de Vereniging Hogescholen. Als onderdeel van hun adviestraject hebben Willems en Spee hun voorstel afgezet tegen het aanbod van economische opleidingen in Vlaanderen, Duistland en het Verenigd Koninkrijk. Dit om te controleren of hun voorstel niet uit de pas zou lopen met het internationale veld.

Willems en Spee komen uiteindelijk tot het advies waarin het aantal heo-opleidingen door samenvoeging van 50 bacheloropleidingen wordt teruggebracht tot 21.

E Bestuurlijk overleg

Het bestuur van de Vereniging Hogescholen heeft in oktober 2015 kennisgenomen van het advies van de heren Willen en Spee en besloten het in gesprek te brengen bij alle betrokken bestuurders, voordat het voor besluitvorming in de Algemene Vergadering kwam. Dit overleg heeft geresulteerd in het definitieve voorstel voor herordening dat ten grondslag ligt aan het conversieverzoek. Daarnaast zijn er spelregels voor de herordening geformuleerd.

F Definitieve besluitvorming in de Algemene Vergadering

Op 22 april 2016 heeft de Algemene Vergadering de voorgestelde conversie van heo-opleidingen vastgesteld, evenals de bijbehorende spelregels en begripsbepaling. Daarnaast heeft de AV een bindingsbesluit genomen over twee moratoria, namelijk: - een moratorium op het aanvragen van nieuwe stamopleidingen in de sector van het hoger economisch onderwijs tot 1 september 2018; - een moratorium op het aanbieden van nieuwe differentiaties tot 1 september 2019.

G Uitwerking van de conversietabel door de LOO's

In de zomer van 2016 hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met NVAO, CDHO en ambtelijk OCW over de planning en de inhoud van het conversiedossier. Dit heeft geresulteerd in een brief die 16 september 2016 door de Vereniging Hogescholen is verstuurd naar de minister van OCW. Op 9 december 2016 heeft de Vereniging Hogescholen een brief naar de voorzitter van de NVAO gestuurd met het hele conversiedossier. Daarnaast hebben alle betrokken hogescholen een brief van de NVAO ontvangen waarin de benodigde informatie en het tijdspad aangegeven is.

Door het sectoraal adviescollege heo en het dagelijks bestuur van de sectorraad is een uitvraag gedaan aan alle nieuw te vormen én bestaande landelijke opleidingsoverleggen (LOO's) om duidelijkheid te verschaffen over de gewenste naamgeving (Nederlands en Engels), de gewenste nadere vooropleidingseisen en gewenste graadtoevoeging voor de dertig overgebleven stamopleidingen. Ook is aan de nieuwe opleidingen gevraagd een nieuwe landelijk opleidingsoverleg te vormen, bestaande uit de betrokkenen van de huidige opleidingen die opgaan in de betreffende stamopleidingen. Dit is in alle gevallen gedaan en de dertig LOO's hebben hun wensen in het kader van de herordening kenbaar gemaakt.

Het uiteindelijke conversiedossier is in de Algemene Vergadering van de Vereniging Hogescholen van 2 december 2016 besproken en heeft instemming van alle hogescholen die bacheloropleidingen aanbieden in de sector economie.

6 Formele betrokken instanties bij de conversie: procedureel

Voor het goed implementeren van de conversie zijn administratieve, organisatorische en beleidsmatige aanpassingen nodig. Hieronder worden de instanties en belangrijkste databases genoemd die een belangrijke ‘speler’ zijn bij de conversie. Ze scheppen de voorwaarden voor de realisatie. Kennis en begrip van deze achtergronden is van nut voor wie de communicatie inricht, omdat diverse keuzes voortvloeien uit deze formele vereisten die verbonden zijn aan het door de overheid bekostigde hoger beroepsonderwijs.

6.1 OCW

De minister van OCW onderhoudt het stelsel van onderwijs en is daarbinnen bevoegd opleidingen in het hoger beroepsonderwijs toe te laten. Verzoeken tot toelating of wijziging van opleidingen worden door de betrokken onderwijsinstelling zelf aan de minister gericht. De hogescholen overleggen dus met het departement van OCW en als ze dat gemeenschappelijk doen via hun Vereniging Hogescholen.

De minister laat zich over een verzoek eerst adviseren: inzake de planningsneutrale conversie brengt de NVAO een advies uit aan OCW. De NVAO neemt over de toets nieuwe opleiding en accreditatie zelfstandig en onafhankelijk besluiten. De CDHO brengt een advies uit over (macro-)doelmatigheid). OCW geeft vervolgens een besluit (ook wel beschikking genoemd) aan de betrokken hogeschool.

> Let op: hogescholen moeten na de beschikking van de minister zelf aan DUO verzoeken dit besluit in CROHO te verwerken (ook al kreeg DUO een afschrift van OCW), deze handeling is wel nodig! DUO heeft hiervoor een instructie geschreven, zie 6.2.

De NVAO heeft op 17 mei 2017 aan alle 22 hogescholen in het domein economie een brief gezonden van hun advies per hogeschool, met cc OCW. Op grond van deze brief neemt OCW een beslissing („ze slaat een beschikking”). OCW neemt hierbij de conversietabel zoals ingediend door de VH bij de NVAO als uitgangspunt (zij bijlage A). De instelling hoeft dus – in tegenstelling tot wat er in de NVAO adviesbrief staat – geen afzonderlijk verzoek tot conversie bij OCW in te dienen. Met de beschikkingen kan DUO (op verzoek van de hogescholen) van start met aanpassing van de CROHO/ISAT-codes. Naar verwachting zal OCW begin juli de beschikkingen versturen naar de hogescholen.

De hogescholen hebben onderling (en samen met o.a. de universiteiten) enkele gemeenschappelijke instellingen in beheer die hen helpen met landelijke taken, zoals Studielink voor inschrijving en Studiekeuze123 voor dataverzameling en publicatie. OCW is daarbij geen opdrachtgever maar soms wel (mede-)financier.

6.2 DUO

De formele registratie van opleidingen bij DUO, Studielink en Studiekeuze123 is geen werk voor “communicatie”, maar enige kennis van dat werkproces helpt wel bij begrip van de impact van deze conversie. De vaste contactpersonen bij hogescholen voor DUO, Studielink en Studiekeuze123 weten wat de exacte werkwijze is, die geven we hier dus niet weer. Hier volgt een globale beschrijving.

Voor het maken van deze communicatie-handreiking hebben we overleg gevoerd met DUO. DUO krijgt de verzoeken tot registratie van de instelling het liefst geautomatiseerd binnen via het ICT-systeem ‘aCROHO’: a-CROHO is een webapplicatie voor het doorgeven van opleidingsgegevens aan CROHO. Instellingen kunnen alleen hun eigen opleidingen raadplegen en muteren. De beheerder van Mijn DUO van uw instelling kan een autorisatie voor a-CROHO aanvragen. Uw medewerkers krijgen dan toegang tot a-CROHO via Mijn DUO.

Voor nadere toelichting kunnen de contactpersonen van hogescholen bij DUO-SSG/CROHO contact opnemen met Nynke de Jong, e-mail SSG@duo.nl, telefoon (050) 599 89 78.

Alle informatie m.b.t het aCROHO staat op de site van DUO: <https://www.duo.nl/zakelijk/hoger-onderwijs/studentenadministratie/croho.jsp> . Ook hoe een autorisatie geregeld moet worden en eventueel hoe wijzigingen via een formulier (indien nog de instelling nog niet is aangesloten op aCROHO) nog aangeleverd kunnen worden.

DUO heeft voor de studentenadministraties van de hogescholen een instructie geschreven voor omhanging van de ISAT-codes (ook wel CROHO-nummers geheten), voor zover van toepassing (16 opleidingen blijven ongewijzigd). Tevens hebben ze een tabel geleverd welke opleiding een nieuwe ISAT-code krijgen.

Bij de aanvraag tot conversie van de instelling bij DUO moet een kopie zitten van het positieve advies van de NVAO en van het positieve besluit (beschikking) van OCW. DUO zal gaan muteren zodra DUO van alle instellingen (die betrokken zijn bij de conversie) de verzoeken/ mutaties heeft ontvangen. (Let echter op voor de differentiaties/afstudeerrichtingen: die lopen niet via DUO maar via Studielink.)

6.3 Studielink

Stichting Studielink is een platform van ketenpartners: de afzonderlijke universiteiten en hogescholen, de VSNU en Vereniging Hogescholen, DUO en OCW voor samenwerking en vernieuwing in het hoger onderwijs op het gebied van informatie en administratie in het domein Student & Onderwijs.

Via de website van Studielink regelen studenten zelf hun (her-)inschrijving bij een hogeschool of universiteit in Nederland en hun aanmelding bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Studenten schrijven zich hier slechts op één plek in, of uit, of geven hier een adreswijziging door.

Zodra het samenvoegen van hbo-opleidingen aan de orde is, krijgt Studielink deze informatie doorgestuurd via DUO. Bij ontvangst van de referentietabellen van DUO worden de oude opleidingen automatisch afgesloten voor inschrijving en wordt de nieuwe opleiding opengesteld. Op het moment dat een opleiding van naam verandert, dan kan er niet meer op de oude naam gezocht worden.

De hogescholen geven afstudeerrichtingen zelf door aan Studielink: die komen niet van DUO, ook omdat CROHO die wettelijk niet registreert. Het is dus ook de contactpersoon voor Studielink bij de hogeschool zelf die geautoriseerd is om wijzigingen aan te brengen bij Studielink in de studie-informatie van de hogeschool: zo is dat geregeld bij deze onderlinge voorziening van de onderwijsinstellingen.

6.4 HODEX en Nuffic

HODEX is een ICT-systeem dat de uitwisseling van studiekeuzeinformatie over opleidingen ondersteunt. Niet alle hogescholen gebruiken dat, maar waar dat wel zo is weten de betrokken contactpersonen hoe dat werkt. Voor een goed begrip van de samenhang tussen de systemen: HODEX is ook belangrijk voor uitgevers die - direct vanuit het centrale uitwisselpunt - de bij HODEX aangesloten instellingen willen uitvragen. Studiekeuze123 en diverse uitgevers (zoals TKMST en Qompas) maken hiervan gebruik. Ook de Nuffic gebruikt – weliswaar indirect - de HODEX-informatie om de internationale student te informeren over de onderwijsmogelijkheden in Nederland, evenals andere buitenlandse uitgevers. De Nuffic gebruikt namelijk de informatie die door Studiekeuze123 is samengebracht vanuit HODEX, het Studiekeuze Webformulier én de Studiekeuzedatabase om de eigen Studyfinder voor buitenlandse studenten te vullen (www.studyfinder.nl)

6.5 NSE en databases Studiekeuze123

Stichting Studiekeuze123 is een gezamenlijk initiatief van het hoger onderwijs - verenigd in de Vereniging Hogescholen, VSNU en NRTO - en de studentenorganisaties ISO en LSVb. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zorgt voor de financiering. Sinds begin 2009 is Studiekeuze123 een zelfstandige stichting die gebruik maakt van de diensten van SURFshare.

Stichting Studiekeuze123 levert onafhankelijke en betrouwbare studiekeuze-informatie over het hoger onderwijs zonder dat commerciële belangen een rol spelen. Studiekeuze123 is verantwoordelijk voor onder meer het beheer van de Studiekeuzedatabase, de uitvoering van de Nationale Studenten Enquête (NSE) en de productie (dataverzameling, bewerking en verspreiding) van Studie in Cijfers, een studiebijsluiter die als hulpmiddel dient om op basis van objectieve informatie opleidingen te vergelijken. www.studiekeuzeinformatie.nl is de website van Studiekeuze123 met meer informatie voor professionals.

De basis van de database van Studiekeuze123 wordt gevormd door het CROHO met de basisopleidingen. Afstudeerrichtingen (differentiaties) staan echter niet in CROHO en moeten dus door de hogeschool zelf bij Studiekeuze123 worden gemeld: via HODEX of via een webformulier. Voor vragen hierover: info@studiekeuze123.nl of bel met de contactpersoon bij de eigen hogeschool voor Studiekeuze123.

Studiekeuze123 destilleert de opleidingen uit CROHO en voegt daar zelf weer de uitkomsten van bijvoorbeeld de enquêtes NSE aan toe. Vergelijking van die resultaten uit opeenvolgende jaren is een belangrijke factor voor de onderlinge vergelijking van opleidingen/hogescholen. Dat biedt ook de basis voor de prestatieafspraken die hogescholen met OCW hebben gemaakt. Voor aanvullende informatie, waaronder afstudeerrichtingen en varianten op opleidingen die in CROHO voorkomen, maakt Studiekeuze123 gebruik van informatie uit HODEX.

Door bundeling van opleidingen loopt de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren risico's: bij de presentatie en bij de interpretatie van gegevens zal duidelijk moeten zijn welke data gebruikt worden. Dat geldt met name bij trendonderzoek. Voor een methodisch juiste vergelijking zal duidelijk moeten zijn, welke informatie "met terugwerkende kracht" is (of kan worden) samengevoegd. Op zich is dit geen nieuw verschijnsel; het treedt op bij elke wijziging in het studieaanbod.

6.6 Naamswijzigingen van opleidingen

Het was en blijft voorschrift dat opleidingen alleen kunnen worden aangeboden onder dezelfde naam als waarmee ze formeel in het CROHO staan geregistreerd. In het CROHO staan Bachelors, AD's en Masters vermeld, maar geen afstudeerrichtingen. Die geeft elke instelling wel zelf door aan Studielink, dat weer als bron dient voor Studiekeuze123 en voor derden (private uitgevers van studiekeuzegidsen bijvoorbeeld.)

De nieuwe namen van opleidingen staan in onderstaande conversietabel (bijlage C). De Vereniging Hogescholen heeft in december 2016 een gezamenlijk verzoek namens alle opleidingen gedaan over de naamgeving. De namen (ook de internationale) komen alle in CROHO te staan. Raadpleeg daarvoor CROHO via deze link: <https://apps.duo.nl/MCROHO/pages/zoeken.jsf> met het eigen BRIN-nummer (bekend bij DUO-contactpersoon in de eigen hogeschool).

6.7 Accreditaties NVAO: benut de procesbeschrijving overgang oud/nieuw

Elke hogeschool die deelneemt aan deze conversie heeft daartoe voor in december 2016 een verzoek ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie, de NVAO. Op basis hiervan heeft de NVAO op 17 mei 2017 een adviesbrief gestuurd aan de hogescholen. De NVAO vraagt van de betrokken instellingen dat zij bij de eerstkomende accreditatiebeoordeling van de nieuwe stamopleidingen per 1 september 2018 ervoor zullen zorg dragen dat de panels de NVAO-adviesbrief per instelling zullen betrekken in hun overwegingen om de toets differentiatie/stamopleiding (punt 4 van de adviesbrief) adequaat te kunnen uitvoeren. In de adviesbrief van de NVAO zijn ook de nieuwe visitatiegroepen weergegeven.

7 Formele vereisten, toelating en erkenning

Deze conversie vindt plaats onder de normaal geldende wet- en regelgeving; daarboven zijn geen bijzondere afspraken gemaakt of regels gesteld vanwege de conversie. Wel bleek dat het grote aantal conversies dat nu tegelijk plaats vindt aanvullende werkafspraken nodig maakte tussen bijvoorbeeld de Vereniging Hogescholen, de NVAO, de CDHO en OCW (verantwoordelijk voor DUO). Met name het effect op de geldigheid van accreditaties na bundeling van opleidingen, het mogen voeren van de nieuwe titels en de te stellen eisen aan vooropleidingen vroegen om aanvullende afspraken.

7.1 Accreditatietermijnen en geldigheid van tentamens/examens

De nieuwe accreditatietermijn van de gebundelde opleiding wordt de eerstkomende van de oude, nu gebundelde opleidingen, maar let op: tenzij NVAO iets anders aangeeft. OCW beslist hierover na advies van NVAO. Met Directie HO van OCW is afgesproken dat instellingen zelf hun gemotiveerde wensen daar indienen, waarbij het moment afhankelijk is van de nu geldende termijnen voor eerstvolgende accreditatie.

Elke hogeschool moet verder zelf zijn eigen OER checken en aanpassen op de nieuwe situatie. Nieuwe afstudeerrichtingen (die mogelijk voortkomen uit oude, toen nog zelfstandige opleidingen) moeten door de hogeschool zelf in het OER (het onderwijsexamenreglement) vermeld worden en in het diploma-supplement. Die lokale keuzes bepalen het antwoord voor de voorlichting aan studenten: daarover zijn dus vanaf landelijk niveau geen uitspraken te doen.

7.2 Eisen aan vooropleiding

OCW stelt via publicatie in de Staatscourant vast welke vooropleidingen toegang geven tot welke hbo-studies (Ratho: Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs). Bij wijziging daarvan zit er altijd minimaal twee jaar overgangperiode tussen het moment van publicatie van de OCW-regeling en de ingangsdatum. Dus de begin 2015 gepubliceerde vooropleidingseis geldt voor het studiejaar 2017-2018; uiterlijk 1 mei 2016 moet rond zijn wat geldt voor 2018-19, etc. Dit betekent dat opleidingen waarvan de vooropleidingseisen wijzigen, te maken krijgen met een overgangperiode van twee jaar.

De wijzigingen vanwege de huidige conversie zouden dus te laat zijn voor het startjaar 2018-19 (immers vóór 1 mei); echter OCW gaat Ratho herzien en daarom zal zij eenmalig vóór 1 oktober 2018 handmatig wijzigingen kunnen doorvoeren. Dit betekent dat vooropleidingseisen van opleidingen die door de heo-conversie worden verlicht of gelijk blijven, per 1 oktober 2018 in Ratho kunnen worden verwerkt en in de Staatscourant gepubliceerd. Deze wijzigingen worden tevens doorgegeven aan Studiekeuze 123. Voor vooropleidingseisen van opleidingen die door de conversie worden verzwaaard, geldt een overgangstermijn van 2-3 jaar. Voor de leerlingen die

van de havo komen, zullen de wijzigingen ingaan per 2020-21. Voor leerlingen die van het vwo komen, zullen de wijzigingen ingaan per 2021-22. Gedurende de overgangperiode gelden dan de 'oude' vooropleidingseisen.

Hieronder staat de impact van de herordening bij de 30 opleidingen:

- **Geen impact:** bij 16 opleidingen verandert er niets door de herordening; opleidingen blijven op alle fronten ongewijzigd.

- **Geen impact na samenvoeging** (doordat opleidingen zelfde nadere vooropleidingseisen hadden):
 - o Ondernemerschap & Retailmanagement
 - o Logistiek en Economie
 - o Leisure & Events Management [nog wel even checken dat daadwerkelijk deze nieuwe naam wordt gebruikt!]
 - o Hotel Management
 - o Finance, Tax and Advice
 - o HBO-Rechten

- **Verruiming nadere vooropleidingseisen na samenvoeging én gewenst:**
 - o Creative Business
 - o International Business
 - o Integrale Veiligheid
 - o Business Studies
 - o Commerciële Economie

- **Verruiming nadere vooropleidingseisen na samenvoeging ongewenst; verzwarend is gewenst, dus wijziging Ratho en overgangperiode:**
 - o Business Innovation
 - o Tourism Management
 - o Bedrijfskunde

Bijlagen

Bijlage A

Conversie-tabel en impact herordening HEO

Het betreft de versie 9 december 2016, zoals ook opgenomen in het dossier dat door de Vereniging Hogescholen naar de NVAO is gestuurd.

no.	Stamopleiding (Nederlands/ Engels)	Huidige opleidingen in CROHO-onderdeel Economie (ISAT-code)	Voornemen in het kader van herordening*	Impact op naam?
1	Accountancy	Accountancy (34406)	ongewijzigd	-
2	Bedrijfskunde (<i>Business Administration</i>)	Bedrijfskunde MER (34139) Toegepaste bedrijfskunde (34138) Business Management (34130)	samenvoeging van 3 opleidingen tot één nieuwe opleiding	De opleiding krijgt de Nederlandse naam "Bedrijfskunde" en de Engelse naam "Business Administration".
3	Bestuurskunde/ Overheidsmanagement (<i>Public Administration</i>)	Bestuurskunde/ Overheidsmanagement (34464)	ongewijzigd	-
4	Business Innovation	Advanced Business Creation (30016) International Business Innovation Studies (30035)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één nieuwe opleiding	De nieuwe Nederlandse en Engelse naam is "Business Innovation"
5	Business IT & Management	Business IT & Management (39118)	ongewijzigd	-
6	Business Studies	Business Studies (34145) People and Business Management (34125)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één opleiding met bestaande naam	-
7	Commerciële Economie (<i>Marketing management</i>)	Commerciële Economie (34402) Commercieel Management (34126)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één nieuwe opleiding	De opleiding krijgt de Nederlandse naam "Commerciële Economie" en de Engelse naam "Marketing management".
8	Communicatie (<i>Communication</i>)	Communicatie (34405)	ongewijzigd	-

no.	Stamopleiding (Nederlands/ Engels)	Huidige opleidingen in CROHO-onderdeel Economie (ISAT-code)	Voornemen in het kader van herordening*	Impact op naam?
9	Creative Business	Media en Entertainment Management (34952) Communicatiesystemen (34430) Media, Informatie en Communicatie (34105)	samenvoeging van 3 opleidingen tot één nieuwe opleiding	De nieuwe Nederlandse en Engelse naam is "Creative Business"
10	European Studies	European Studies (34419)	ongewijzigd	-
11	Facility management	Facility Management (34500)	ongewijzigd	-
12	Finance, Tax and Advice	Financial Services Management (34414) Fiscaal Recht en Economie (34140)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één nieuwe opleiding	De nieuwe Nederlandse en Engelse naam is "Finance, Tax and Advice"
13	Finance & Control	Bedrijfseconomie (34401)	in principe ongewijzigd, maar opleiding krijgt een nieuwe naam	De nieuwe Nederlandse en Engelse naam is "Finance & Control"
14	Food and Business	Food and Business (34432)	ongewijzigd	-
15	HBO – Rechten (Law)	HBO - Rechten (39205) Hogere Juridische Opleiding (34121)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één opleiding met bestaande Nederlandse naam en nieuwe Engelse naam	De nieuwe Engelse naam is "Law"
16	Hotel Management (Hospitality management)	Hoger Hotelonderwijs (34411) Business Administration in Hotel Management (39245)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één opleiding in combinatie met een naamswijziging	N.B. Traject naamswijziging is al doorgevoerd.
17	Human Resource Management	Human Resource Management (34609)	ongewijzigd	-
18	Integrale veiligheidskunde (Safety and Security Management)	Integrale Veiligheid (39201) Integrale Veiligheidskunde (39268) Security Management (30105)	samenvoeging van 3 opleidingen tot één nieuwe opleiding met bestaande Nederlandse naam en een nieuwe Engelse naam	De opleiding krijgt de Nederlandse naam "Integrale Veiligheidskunde" en de Engelse naam "Safety and Security Management"

no.	Stamopleiding (Nederlands/ Engels)	Huidige opleidingen in CROHO-onderdeel Economie (ISAT-code)	Voornemen in het kader van herordening*	Impact op naam?
19	International business	International Business (30029) International Business and Management Studies (34936) International Business and Languages (34407) Trade Management gericht op Azië (34041)	samenvoeging van 4 opleidingen tot één nieuwe opleiding met bestaande naam	De naamgeving voor de opleiding zowel in het Nederlands als Engels wordt "International Business"
20	Journalistiek (<i>Journalism</i>)	Journalistiek (34686)	ongewijzigd	-
21	Kunst en Economie (<i>Art and Economics</i>)	Kunst en Economie (34951)	ongewijzigd	-
22	Leisure & Events Management	Vrijetijdsmanagement (34438) Leisure management (30003)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één nieuwe opleiding	De naamgeving voor de opleiding zowel in het Nederlands als Engels wordt "Leisure and Event Management"
23	Logistics Management	Logistiek en Economie (34436) International Fresh Business Management (30034)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één nieuwe opleiding	De naamgeving voor de opleiding zowel in het Nederlands als Engels wordt "Logistics Management"
24	Oriëntaalse talen en communicatie (<i>Oriental Languages and Communication</i>)	Oriëntaalse Talen en Communicatie (34456)	ongewijzigd	-
25	Ondernemerschap & Retail Management (<i>Entrepreneurship & Retail Management</i>)	Small Business en Retail Management (34422) Small Business and Retail Management (81000)	samenvoeging van 2 opleidingen tot één nieuwe opleiding met een nieuwe naam	De opleiding krijgt de Nederlandse naam "Ondernemerschap & Retail Management" en de Engelse naam "Entrepreneurship & Retail Management".
26	Sociaal Juridische Dienstverlening (<i>Social Legal Services</i>)	Sociaal juridische dienstverlening (34641)	ongewijzigd	-
27	Tourism Management	Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs (34410) Functiegerichte Bachelor in Toerisme en Recreatie (39271) Vitaliteitsmanagement & Toerisme (30110)	samenvoeging van 3 opleidingen tot één nieuwe opleiding met een nieuwe naam	De naamgeving voor de opleiding zowel in het Nederlands als Engels wordt "Tourism Management"

no.	Stamopleiding (Nederlands/ Engels)	Huidige opleidingen in CROHO-onderdeel Economie (ISAT-code)	Voornemen in het kader van herordening*	Impact op naam?
28	Trend Research & Concept Creation in Lifestyle	Lifestyle (39200)	in principe ongewijzigd, maar opleiding krijgt een nieuwe naam	De naamgeving voor de opleiding zowel in het Nederlands als Engels wordt "Trend Research & Concept Creation in Lifestyle"
29	Vastgoed en Makelaardij (<i>Real Estate Management</i>)	Vastgoed en Makelaardij (39203)	ongewijzigd	-
30	Vertaalacademie (<i>Translation and interpreting</i>)	Vertaalacademie (34098)	ongewijzigd	-

* Als er in deze kolom gesproken wordt over een 'opleiding' dan gaat het over een opleiding met een eigen ISAT-code – dit zegt niets over aan hoeveel hogescholen een bepaalde opleiding aangeboden wordt. Zo is Bedrijfskunde MER één opleiding met ISAT-code 34139, maar deze opleiding wordt aan 14 bekostigde hogescholen aangeboden.

Toelichting bij de tabel

De tabel geeft het nieuwe opleidingsaanbod binnen het economisch domein weer, waarbij de wijzigingen inzichtelijk worden gemaakt. Er wordt gekeken naar de impact op:

- naam:
 - In het kader van de herordening kan gekozen worden voor een nieuwe Nederlandse en/ of Engelse naam voor de opleiding.
 - Als er een streepje staat bij een opleiding, dan verandert er niets ten opzichte van hoe de opleiding nu voor de Nederlandse en Engelse naam staat ingeschreven in het CROHO.
 - Als er één naam gegeven staat, is dit de gewenste naam voor gebruik in Nederlands zowel als Engels, zoals Accountancy of Finance & Control

N.B. Deze tabel is inhoudelijk hetzelfde als de tabel zoals op 22 april jl. door de AV is vastgesteld. Hier zijn de werktitels vervangen door de definitieve namen van de stamopleidingen en zijn de stamopleidingen alfabetisch gerangschikt.